СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ X. | Олифантъ, Па. Четверъ 16-го Сѣчня 1902. | Число 3.

Переглядъ тыждневый.

Сполучени Державы пов. Америки доходять скоро до вершка своеи могучости. На поли промыслу и торговлѣ, якъ показують рôчнй правительственнй справозданя, осягнули они перворядне мѣсце, ихъ военна и торговельна маринарка уступае лише передъ анґлійскою (мае 15 міліоновъ тонъ поему), а въ державнôй касѣ було при кôнци 1901 року 581,000,000 доляровъ готового гроша! — Нѣ одна держава въ свѣтѣ не може похвалити ся такими успѣхами и богатствами, нѣ въ однôй зъ нихъ не проявляе ся таке горячкове житє и добробытъ. Правда, що супротивъ безграничнои волѣ, яка ту пануе, ще всего того за мало, але най американьскій народъ прокине ся лѣпше, най вырве правлѣне зъ рукъ несовѣсныхъ політикеровъ, най зрозумѣе свою силу и задачу, тодѣ Спол. Державы станутъ ся звѣздою и взорцемъ для всѣхъ народôвъ землѣ. А що американьскій народъ дѣйсно будить ся и прозрѣвае, о тôмъ нема сумнѣву. Великй робôтничй орґанізаціи, частй и численнй політичнй зборы и вѣча, якй послѣдными часами вôдбувають ся по всѣмъ краю, переповненй школы, рôжнй гарнй проекты по соймахъ и въ конґресѣ, — се все ворожить много доброго и зове ся голосомъ загалу. Ось и теперь шѣсть стейтôвъ: Мічіґанъ, Колорейдо, Монтана, Ореґонъ, Айдаго и Невада старають ся, абы конґресъ скликавъ конвенцію конституційну въ квестіи выбору сенаторовъ союзныхъ. Ходить о се, щобы сенаторы були выбиранй не черезъ соймы поодинокихъ стейтôвъ, якъ доси, але черезъ загальне голосоване. Треба при тôмъ згадати о одномъ зъ параґрафôвъ конституціи Спол. Державъ, котрый каже, що на жадане двохъ третыхъ всѣхъ стейтôвъ, конґресъ мусить скликати конвенцію конституційну, а еѣ ухвалы стають ся правосильными, наколи будуть принятй черезъ три четвертины всѣхъ стейтôвъ. Єсли сей проектъ удасть ся здѣйснити, въ такôмъ случаю міліонеры, котрй засѣдають въ сенатѣ Спол. Державъ, будуть змушенй посунути ся тай зробити мѣсце правдивымъ заступникамъ народа. Зъ Истмійскимъ каналомъ ще не можуть упорати ся. Якъ звѣсно, конґресъ принявъ договôръ, заключеный межь міністромъ Геємъ и лордомъ Понсефотомъ въ справѣ Нікараґваньского каналу, та о много дешевшимъ бувъ бы каналъ Панамскій, якій передъ кôлькома роками хотѣло перекопати французке товариство, але збанкрутувало при тôй роботѣ. Оно теперь хоче продати той недоспѣлый каналъ Спол. Державамъ за 40 міліоновъ доляровъ.

На Кубѣ — якъ можна було предвидѣти, выбрано президентомъ Т. Е. Пальму. Говорять, що коли дали ему знати о выслѣдѣ голосованя, першими его словами було зазначене свого приязного становища супроти Сп. Державъ. Новый президентъ обôйме свôй урядъ вôдъ 1-го марця с. р.

Филипиньскй островы вôдъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ прибрали выглядъ зачумленои краины. Оточенй довкруги военными кораблями, щобы боронь Боже не надôйшла повстанцямъ яко моральна або матеріяльна пôдмога, мѣста, мѣсточка и села вылюдненй, рôльництво пôдупало, жителѣ крыють ся по лѣсахъ, горахъ и недоступныхъ яругахъ, а по краю вештають лише очайдухи, розбишаки и американьске войско. Репортеры доносять до амер. ґазетъ, що въ Манѣлѣ и на побережахъ слѣдне ще якесь житє, рухъ и добробыть, але въ глубинѣ островôвъ пануе така нужда, якои мы не въ силѣ собѣ уявити. Жителѣ прямо пухнуть зъ голоду, або гинуть наче мухи. Словомъ, доля филипиньскихъ островôвъ не рôжнить ся нѣчимъ вôдъ долѣ бурскихъ републикъ. Ту и тамъ варварство; ту и тамъ борцѣ за святу волю приведенй до жебрачои торбы и нищенй безпощадно. Сумный початокъ XX. столѣтя!

Ворохобня въ Венезуели и Коломбіи вмѣсто притихати, змѣняе ся въ дѣйсну революцію. Вправдѣ правительство оголосило, немовь бы ворохобники давно пôддали ся або сѣли макомъ, та мимо того телеґрамы щодня доносять о новыхъ зусиляхъ и кровавыхъ битвахъ. И мабуть ворохобня въ тыхъ двохъ краяхъ такъ довго не притихне, доки Кастро, президентъ Венезуелѣ, самозванець и великій мантѣй не буде скиненый зъ президентуры.

Французка ґазета „Patrie“ одержала зъ Украины вѣсть ще доси не потверджену, о атентатѣ на житє великого князя Константина Константиновича. Именно дня 2. с. м. пôдложено динамітову бомбу пôдъ палату великого князя въ Кіевѣ, де вôнъ теперь перебувае. Бомба выбухла и значно ушкодила палату тай сусѣднй домы, але зъ людей не погибъ нѣхто. — Великій князь Константинъ Константиновичь е сыномъ великого князя Константина Николаевича, брата царя Олександра II. Мае вôнъ бути великимъ ворогомъ нігілістôвъ, революціонеровъ и поступовои молодѣжи, тому догадують ся, що се они хотѣли его выправити на другій свѣтъ.

Зъ пол. Африки доносить лордъ Кіченеръ о новыхъ битвахъ зведеныхъ на граници Свенсилянду, близь Віткравсъ, Ермело, Преторіи и дня 4. с. м. пôдъ Емерсфутъ. Въ першихъ трехъ битвахъ мали потеряти Буры до 200 людей, а въ другихъ двохъ дôстали Анґлійцѣ по скорѣ. Недалеко Преторіи цѣлый анґлійскій вôдрядъ попавъ ся въ бурску засѣдку, зъ котрои лишь мала его частина вспѣла утечи, а пôдъ Емерсфутъ полягъ анґ. майоръ Валентинъ, кôлькохъ низшихъ офіцирôвъ и кôлькадесять воякôвъ. За те потѣшае ся панъ Кіченеръ, що коло Моквань удало ся ему здобути бурскій таборъ и полонити 150 ворогôвъ въ .... спôдницяхъ... Мѣжь полонеными нема лише 6 мущинъ — всѣ прочй належать до жѣночого пола. Чи се не геройство Кіченера?

Ґенералъ Бота и Деветъ розôслали до бурскихъ комендантôвъ нову вôдозву, де заохочують ихъ до дальшого веденя вôйны. Анґлійске правительство — такъ говорить ся въ вôдозвѣ — зверне ся незабавки до парляменту о новый дозвôлъ и о новй выдатки на продовжене вôйны. Однакъ е оправдана надѣя, що не одержить нѣ одного, нѣ другого, бо народъ черезъ своихъ представителѣвъ буде домагати ся закôнченя вôйны за всяку цѣну. Такожь и ґен. Деветъ розôславъ приказъ до всѣхъ бурскихъ вождôвъ, щобы скôлько мога старали ся нищити и розрывати лінію анґ. „бльокгавзôвъ“ (малй твердинѣ), якими Кіченеръ намагае ся окружити бôльшй бурскй команды и спаралижувати ихъ рухи. Въ наслѣдокъ сего можна надѣяти ся новыхъ вѣстей о численныхъ битвахъ.

Анґлійске міністерство военныхъ дѣлъ оголошуе, що вôдъ початку пол. африканьскои вôйны до кôнця грудня 1901 р. потерѣ Анґліи выносять 24 тысячѣ 299 людей въ забитыхъ и погибшихъ. Кромѣ того назбирало ся тамъ 64 тысячѣ 330 воякôвъ марудерôвъ, котрй въ наслѣдокъ одержаныхъ ранъ, рôжныхъ недугъ и трудôвъ лежать по шпиталяхъ або, яко зовсѣмъ неспосôбнй до дальшои вôйсковои службы, роспущенй домôвъ. Такъ схôснувала до теперь Велика Британія въ пол. Африцѣ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Сѣчень		
16	Ч.	Малахіи прор.
17	П	Соборъ 70 апост.
18	С.	† Певечерів Б. (постъ)
19	Н.	Богоявленіе Госп.
20	П.	† Іоана Хрест.
21	В.	Георгія, Емиліяна
22	С.	Поліевкта, Евстратія

— Хочешь знати коли яке свято? — Купи собѣ календарь въ редакціи „Свободы“ за 50 центовъ.

— **Нещасними** родичами можна назвати П. Мекіма и его жену зъ Ойлъ Сити, Па. Дня 8. с. м., коли обое вийшли зъ дому, повстала въ мешканю пожежа, въ якôй згорѣло двое ихъ дѣтей. Сей случай е тымъ чуднѣйшій, що передъ 5 роками стрѣтило Мекіма таке саме нещасте. Тодѣ пôдчасъ пожежѣ дому згорѣло ему 3 дѣтей.

— **Новѣнь** знищила оногды цѣле мѣсто Chattanooga, Тенn. и околичность. Майно и домы жителѣвъ пошли зъ водою; сотки родинъ мусить мешкати въ шатрахъ на недалекихъ горбкахъ поза мѣстомъ; школы величезнй.

— **За** послѣдныхъ 33 лѣтъ, (якъ говорить справоздане) выдали Спол. Державы на удержане Индіянôвъ 240 міліонôвъ доляровъ.

— **Въ** Чікаґо, Илл. уставою заборонено збирати по улицяхъ мѣста огарки зъ циґарôвъ и недокурки зъ сиґаретôвъ.

— **Компанія** зелѣзницѣ „Пенсильвенія“ вôдкупила на 125 миль довгу зелѣзничу треку товариства „В. Вірджінія & Питтсбурґъ Р. Р.“ за 17 міліонôвъ.

— **Цѣла** родина А. С. Чевса пôдъ ч. 98 Н. Паркъ Еве. въ Гартфордъ, Конн. задусила ся ґазомъ (5. сѣчня), якій выходивъ зъ пôдъ пôдлоги зъ пукненои ґазовои руры. Погибъ самъ господарь А. С. Чюсъ, его жена, дволѣтне дитя и одна панна, що приѣхала до нихъ въ гостину. Було бы не обôйшло ся безъ бôльше жертвъ въ людяхъ, але на щасте тою улицею переходивъ ранењко полісменъ, почувъ вонь ґазу и побудивъ прочихъ мешканцѣвъ дому. Де якимъ зъ нихъ вже такъ мало належало ся до смерти, що мусѣли кликати лѣкаря.

— **Нагло** умерло 3 дѣтей въ вѣцѣ 2, 5 и 7 рокôвъ въ Олифантѣ, Па. въ однôй родинѣ. Дѣти правдоподôбно потроилися кендами.

— **Лѣсничій** дѣдича Скотиньского — Ф. Безушко пострѣливъ въ лѣсахъ коло Журавна (Галичина) селянку Марію Турей зъ Цвѣтовы. Она збирала въ лѣсѣ сухе рѣще, а лѣсничій, не упоминаючи еи, стрѣливъ до нея, неначе до воробця, и ранивъ смертельно.

— **Майны** завалили ся дня 7. с. м. въ Неґоні, Міч., 17 робôтникôвъ, якй тодѣ працювали въ майнахъ, погибли, присипанй землею.

— **Доносить** намъ п. Романъ Поручникъ зô Снѣтницѣ пов. грибôвского (Галичина), що сегорôчна зима дуже тамъ лиха.

— **По** тритыждневôмъ вôдпочинку зачали люде въ Шенандорѣ, Па. знову робити по рускихъ святахъ. Роблять по 9 годинъ кождого дня. В. Г.

— **Немила** пригода лучила ся Анґлійцеви Гартлееви у Львовѣ. Ѣдучи до Баку задержавъ ся у Львовѣ, а що вмѣвъ говорити лишь по анґлійски, то попавъ у сварку зъ трамваевымъ кондукторомъ, а той казавъ его арештувати. Анґлієць опиравъ ся поліціи и клявъ безъ мѣры, а спроваджений на инспекцію поліційну, почавъ выкрикувати и вôдгрожувати ся. Прикликаный лѣкарь узнавъ его божевôльнымъ, то-жь поліція вôдставила его до кульпаркôвского заведеня. Доперва по десятьохъ дняхъ зголосивъ ся до него якійсь краянъ, що мешкае у Львовѣ, и ему удало ся выдобути розлюченого, але на умѣ зовсѣмъ здорового Анґлійця зъ дому божевôльныхъ. Добре вôнъ затямить столицю Галичины!

— **Богатый** російскій купець М. Астракановъ жертвувавъ 5 міліонôвъ рублѣвъ на заложене университету для женщинъ въ Москвѣ.

— **Жидъ** Кальманъ Валь довгій часъ годувавъ воякôвъ въ Станиславовѣ (Галичина) мясомъ зô здохлыхъ коней, ажь оногдѣ выкрыла ся цѣла справа. Валь бувъ доставцемъ мяса на »шницлѣ« для полку драґонôвъ и краевои обороны. Мясо сѣчено цѣлу нôчь въ торговли Валя, а рано вôдвожено войску. Въ сѣй маніпуляціи помагали Вальови Хаимъ Розинеръ и Йосель Шнаперъ зъ Лисця, котрй скуповували хорй конѣ або падлину и привозили ихъ въ ночи Вальови. Шнаперъ утѣкъ, а другихъ двохъ замкнено до вязницѣ.

— **Архикнягиня** Люіза, дочка бельґійского короля Леопольда и сестра австрійскои б. архикнягинѣ Стефаніи, зовсѣмъ збожеволѣла. Лѣкарѣ потеряли надѣю на еи вылѣчене.

— **Збôжа** за 25 тысячь доларôвъ згорѣло 6. сѣчня въ маґазинахъ „П. Г. Елевейторъ Ко.“ въ Портъ Юронъ, Міч.

— **Злодѣѣ** починають вже въ своимъ ремеслѣ послугувати ся телефономъ. Въ Чікаґо, Ил. одинъ зъ такихъ пташкôвъ черезъ телефонъ дôзнае ся о присутности або неприсутности богатыхъ осôбъ, а опôсля йде и обкрадае ихъ мешканя. Поліція шукае за премудрымъ птахомъ.

— **И. Ф. Коханъ,** Русинъ, що служивъ у войску на Филипинахъ дôставъ службу клярка (писара) при урядѣ асентерунковôмъ въ Филаделфіи, Па., а п. Ив. Данильчукъ зôставъ учителемъ руского и анґлійского языка въ дистриктѣ Дофинѣ, въ Канадѣ.

— **Громадскій** писарь зъ Бунцева коло Тернополя, (Галичина), Кароль Кльоцъ, розбивъ тамошну громадску касу, забравъ зъ нея 600 коронъ и утѣкъ.

— **Катастрофа** въ тунелю. 8. грудня о 8 год. 20 мин. рано зударили ся два особовй поѣзды въ тунелю желѣзницѣ „Ню Йоркъ Сентралъ“, мѣжъ 56-тою улицею и Паркъ Евню. Машина одного поѣзду зъ цѣлымъ розгономъ ударила въ послѣдный ваґонъ другого потягу, переповненого людьми, тай роздусила его, мовь шкаралущу зъ яйця. Прочй ваґоны ушкодженй такожь. Зъ румовища вытягнули 15 трупôвъ и 30 осôбъ бôльше або менше покалѣченыхъ. Вину сего нещастя звалюють на машиністу заднього поѣзду, котрый выйшовши цѣло зъ катастрофы, повандрувавъ до арешту.

— **Революція** жебракôвъ. Недавно померла въ Мадритѣ богата панѣ Леморъ и записала весь маетокъ на жебракôвъ. Въ завѣщаню бувъ навѣть назначеный день, коли мае ся роздати маетокъ жебракамъ. Вѣсть про се розôйшла ся летомъ стрѣлы по цѣлôй Испаніи и выкликала межи жебраками сензацію. Хмары жебракôвъ, пѣшки, возами, желѣзницями наплывали до Мадриту, ласй на золоту пайку. Въ означенôмъ дни Мадритъ бувъ повный жебракôвъ, а було ихъ поверхъ 100 тысячь. На улици, де мешкала панѣ Леморъ, товпили ся жебраки вôдъ досвѣта але коли надôйшла година роздачѣ грошей, нѣхто не показувавъся въ замкненôй брамѣ палаты. Тодѣ жебраки силою вдерли ся до палаты и знищили всьо до тла. Иншй жебраки кинули ся рабувати сусѣднй каменицѣ и хто знае, до чого було бы прійшло, якъ бы не вôйско, котре арештувало кôлькасотъ жебракôвъ, а иншихъ силою выперто зъ мѣста.

— **Зачуваемо,** що деякй канадійскй Русины невдоволенй зъ свого теперѣшного положеня, задумують перенести ся до Арґентины въ пол. Америцѣ. Чи зыскають що на тôмъ? — не думаемо. Єсли вже хто хоче йти зъ Канады, то вже лѣпше йти на купчй або рядовй фирмы до Спол. Державъ, де пôдсоне вôдповѣднѣйше для нашихъ людей.

— **Недостача** твердого угля дае ся сильно вôдчувати въ Чікаґо, Илл., Мілвоке, Віс., Питтсбурґъ, Па. и окрестности. Въ многихъ великихъ фабрикахъ задержано рухъ черезъ се; тысячѣ робôтникôвъ лишило ся безъ роботы.

— **Франкôвска** почтарка, (шаришскои стол., Угорщина), Ю. Грицъ, вôдъ двохъ лѣтъ крала грошѣ надсыланй зъ Америки. Родичѣ, жѣнки и дѣти еміґрантôвъ надармо чекали на пôдмогу, бо ихъ долярики вандрували до кишенѣ панны Грицъ; такъ вкрала 26,000 коронъ. Доперва оногды выкрыли злодѣйку и арештували.

— **John** Wanamaker, що мае въ Філаделфіи великій сторъ, платить ґазетамъ за оголошеня тысячь доларôвъ денно. Въ самôй Філаделфіи пять анґлійскихъ ґазетъ оголошують его сторъ на цѣлôй сторонѣ и беруть за се рôчно: ґазета Press 60 тысячь дол., Ledger 60 тыс. д., Times 50 тыс. д., North American 75 тысячь дол. и Evening Telegraph 50 тыс. дол.

— **Мѣсточко** Ровлеть въ повѣтѣ Патеръ, Па. выгорѣло дня 5. с. м.; такъ, що лишивъ ся всего на всего 1 дôмъ. Въ мѣсточку нема пожарнои сторожѣ (фаерманôвъ) въ наслѣдокъ чого огонь ширивъ ся безъ перепоны.

— **На** Джесепѣ, Па. забило въ майнахъ одного Анґлика въ четверъ 9-го януара.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
„ „ „ чверть року	50
До старого краю на рôкъ	$2.00

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 82.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Чи не було-бъ лѣпше?

Хто дивить ся отвореными очима на нашихъ Русинôвъ въ Спол. Державахъ, не може заперечити, що бôльшость зъ нихъ стоить пôдъ взглядомъ м а т е р і я л ь н ы м ъ лѣпше якъ въ старôмъ краю: лѣпше одягають ся, лѣпше мешкають, лѣпше ѣдять. На жаль, зъ полѣпшенемъ матеріяльнымъ не пôйшло въ парѣ полѣпшенє моральне та умыслове, а противно денегде Русины американьскі пôйшли пôдъ взглядомъ умовымъ и моральнымъ, назадъ, вмѣсто напередъ. Найважнѣйшою причиною сего є спеціяльні вôдносины въ якихъ жіє американьскій робôтникъ. Русинъ, хлѣборобъ зъ дѣда-прадѣда, попавши въ такі вôдносины та стыкаючись поневолѣ майже выключно зъ тымъ всѣмъ, що є найгôршого въ американьскôмъ житю и суспольности, мусѣвъ стати такимъ, якъ его днесь бачимо. Щобы вôнъ ставъ лѣпшимъ, на се треба величезнои працѣ зô стороны свѣдомыхъ интелиґентныхъ людей, працѣ такои, котра бъ противдѣлала лихимъ вплывамъ на які вôнъ кождои хвилѣ выставленый.

Та ще лѣпше було-бъ, если-бъ можна нашихъ Русинôвъ вырвати зъ посередъ тои атмосферы середъ котрои они днесь жіють, вывести ихъ на чистый воздухъ, бо тогды и всяка праця середъ нихъ була-бъ успѣшнѣйшою. Такимъ чистымъ воздухомъ для Русинôвъ було бъ житє на ф а р м а х ъ. Житє фармерске бôльше вôдповѣдає характерови Русина якъ житє фабричного робôтника, оно не вплывае на чоловѣка такъ деморалізуючо, якъ се послѣдне и дає ему змогу дбати за свôй умысловый розвôй. Се бачимо найлѣпше на канадійскихъ Русинахъ и фармерахъ другихъ народностей тутъ въ Спол. Державахъ. Они жіють моральнѣйше, бôльше читають и образують ся якъ фабричні робôтники, котрі загально беручи, стоять далеко низше не лишь вôдъ тутешныхъ фармерôвъ, але и робôтниковъ заходно-европейскихъ.

Є ще и другі причины, котрі спонукують насъ взывати нашихъ людей, щобы „ишли“ на фармы. Каждый фабричный робôтникъ, хотяй на позôръ „вôльный“ чоловѣкъ та жіє въ „вôльнôй“ державѣ, є въ дѣйстности н е в ô л ь н и к о м ъ. Его часъ, его переконаня ба навѣть истнованє его и его родины лежать въ рукахъ всѣлякого рода „босôвъ.“ А яку має за те заплату? Бôльшôсть робôтниковъ помимо довголѣтного побуту въ Америцѣ, не доробились буквально нѣчого та мають ще довги. Лишь одиницѣ, котрі можна порахувати на пальцяхъ, мають невеликі бизнесы, свои домы, або пару сотъ долярôвъ готового грошa. Чи можна сподѣватись що буде коли лѣпше? Нѣколи. Заробôтна плата тамъ де роблять Русины стоить на мѣсци або навѣть упадає, за се робота, особливо при углю, де найбôльше Русинôвъ, стає чимъ разъ тяжшою, бо поклады угля вузшѣють чимъ глубше у землю. Тай чи довго стане сеи роботы при углю? Ось якихъ 80 до 100 рокôвъ, а денегде и менче. А при фабрикахъ? При фабрикахъ будуть робити Русины довше, але яке се житє?

Длятого то по нашôй думцѣ найлѣпше було-бъ, если бы Русины осѣдали на фармахъ, а мѣсця въ Сполуч. Державахъ є ще досыть. Мусѣли-бъ однакъ не йти на слѣпо або розпорошуватись, але осѣдати громадами, та робити се зъ певнымъ пляномъ. Якъ фармеры могли-бъ Русины стати своими „панами“, а не бути попихачами босôвъ, могли бы лѣпше стояти матеріяльно, бути лѣпшими та розумнѣйшими людьми, а наконецъ могли бъ довше зберегти свою народнôсть и вѣру та бодай въ части вôдплатити старому краеви сей довгъ якій ему винні. ?

Де-що про Канадийців.

З Канади приходять до нас сумні і веселі вісти. — Ось з Йорктон, Асса, (де живе 20 руских фамілій з ярославского повіта) пишуть, що 3 богатші Русини пристали на латиньске і гордять всім, що руске, а лиш біднійші змагають ся на руску капличку. Суть і такі Русини, що хотяй не відреклись ще свого та все ж таки платять свою кервавицю на католицкі костели, котрих є 3 коло Йорктону, а чужі в них ґаздують. — А в Shoal Lake, Man. якийсь католицкий монах Delare побудовав костел за свої гроші, буцім то тому, „що люде бідні“, а тепер кладе собі за него $1,275.00 хоч костел варт лиш 500—600 дол. Не хоче сповідати ані хрестити, доки кождий не зложить $5.00. А є там лиш 15 фамилій польских а до 300 руских. — З Shoal Lake і Йорктон має о. Жолдак поїхати до Rosthern, Sask., а звідси до Едмонтону. Сам він не обзиваесь, за те люде по найбільшій части згадують неприхильно про него. — Найбільше вістей маємо про о. Заклиньского, з котрих на жаль не можна виробити собі докладного понятія про его роботу. З Gimli, прим. нарікають на него сильно деякі. а з Стюартборн хвалять під небеса; з околиці Сифтон одні хвалять, другі нарікають — те ж саме з Винипеґу, де на сьв. Николая прийшло навить до грубого непорозуміня між о. З. а нововибраними радними церковними, (як зачуваємо, всі з них прихильники кулявого і француского епископа) так, що о. Заклиньский відказавсь більше служити у тій церкві і є можливість, що в Винипеґу на сьміх і сором Русинів вийдуть скарги, процеси, та стане будоватись друга церков. А між тим деякі діти вмісто йти до школи, ходять з мішочками по Анґликах та просять їсти, або шукають по баксах за роберами... — В Gonor, сварять ся за якісь дощки і гвозді, в Valley River за якісь гроші і т. д. і т. д.

Та не всі вісти такі сумні, суть і веселійші. Ось в Сифтоні 14 Русинів купують молотільню на спілку. В околици озера Дофин Русини мають, або невдовзі будуть мати, 12 шкіл, декотрі з них підтримують пресвитеріяне (они запомагають наших людей також одежою і другими річами). Лиш брак учителів Русинів, що знали-б анґлійску мову, дає ся сильно чути. Русини з околиці Едмонтону заґаздувались на добре, але дуже рідко в і д з и в а ю т ь с я. Можливо, що ставши „панами“ не хотять вже признаватись до рускости, а спочивають спокійно під опікою католицких та царeславних попів... Найбільше ще ж и т я показують Русини з Манітоби. Взагалі про Русинôв канадийских відзивають ся тамошні анґлійскі часописи — добре. Пр. „The Saturday Globe“ (виходить в Toronto) каже, що упереджене против Русинів в Альберті уступило, бо они держать ся чисто, суть працьовиті, в сплачуваню довгів за побрані товари — точні. Особливо-ж хвалить та часопись рускі дівчата.

Дописи.

VI. Лист із старого краю.

[З парляменту. — Для руских студентів. — Галицкий сойм. — Польска скаженина. — Дванайцятий з'їзд радикальної партиї.]

Австрийский парлямент закінчив знов одну сесию. Коли парлямент уважати лиш машиною, яка має полагоджувати тілько ріжні „державні конечности“, хоч би ті були й найбільше шкідливі для народніх мас, то, признати треба, в сій сесиї парлямент не був безплідний. Перемолов він богато інтерпеляций, наглячих та звичайних внесень, буджетову провізорию, ухвалив закон о заводових рільничих спілках і т. д. і т. д. З усеї тої „мішанини“ більше значінє, і то лише для фабричних робітників, може мати наглячe внесене про убезпечене робітників. Отсе внесене принято одноголосно і коли лише дотичний закон буде уложений по думці внескодавців-соцiяльно-демократичних послів, то вони дійстно зможуть похвалити ся успіхом. А прочі ухвали парлямента — се звичайні »державні конечности«, що й торби січки не варта, бо хиба тягар накладають на бідних людей. Годить ся звернути увагу на те, що в теперішній сесиї говорено чимало про рускі справи. Про все те писав я у своїм часі, а тепер приходить написати мені про відповідь президента міністрів Кербера на інтерпеляцию посла Василя Яворского в справі віцепрезидента галицкої краєвої дирекциї скарбу, д-ра Коритовского, котрий, як вам звістно із »Свободи«, поміг теперішному галицкому краевому маршалкови затаїти доходи, а тим самим о б і к р а с т и п о д а т к о в у к а с у на кількадесять тисяч риньских. Бо через те гал. маршалок платить о много меньше податку, як повинен, а податкові тягарі спадають на бідних хлопів. Отже австрийский президент міністрів, замість узяти справу в свої руки і покарати обох польских панків за те їх злодійство, узяв їх в оборону і найперше висказав свій жаль, що зраджено »урядову тайну« (коли злодійства допускаеть ся високий урядник, то се у п. міністра »урядова тайна«!), а далі заявив, що в тій справі відбуло ся все »леґально« і посли, що вносили інтерпеляцию, кинули лиш інсинуацию на такого »чесного та совістного« урядника, яким є »перший екзекутор« і хлопский деришкіра Коритовский. Вправді для нас то не новина, що австрийский міністер б о р о н и т ь з л о д і й с т в а, бо коли міг бути президентом міністрів в Австриї такий Бадені, то не було би дивно, коли-б на те саме »достоїнство« покликано провідника першої-ліпшої злодійско-розбійничої банди, але що варта держава, котра має таких міністрів?!

Нагляче внесене руских послів про засноване руского університета у Львові не прийшло тепер під наради, бо посли, видячи, що те внесене не одержало би потрібної більшости, взяли його тимчасом назад.*)

На руских студентів, котрих принято на університетах віденьскім і краківскім (черновецкий університет не приняв нікого, а тих студентів, що там хотіли записати ся, обіцяно приняти в Празі) зібрано по день 19. с. м. 19.875 корон і 27 сотиків.*)

Про скликане галицкого с о й м у доносив я вже, а н а п е р ш і м його засіданю, котре має бути 28. с. м., буде такий денний порядок: 1) буджетова провізория; 2) веріфікация виборів 110 послів; 3) уділене позволеня на побиране мит на оплат громадских. Певне, коби лише гроші здерти, а більше нічо тих панів не обходить. А тих гроший треба все більше й більше. Так пр. проект буджету краєвого фонда на 1902 р., уложений краєвим виділом, має 23,-265.158 корон видатків, а лише 8,845.642 корон доходу. Аби покрити недобір, задумують польскі пани з сойму підвисшити знов деякі податки. Не дурно то сьпіває наш нарід:

»Люде бідні, люде бідні,
бо пани здрали.
Що ще було по корові,
за податки взяли.«

Польскі »патріотники« на Поділю зачинають знов »хрестоносний похід« против Русинів. Зачали з того, що розпустили по своїх ґазетах зовсім неправдиву звістку, мов би то на ювілейнім сьвяті тернопільскої філії »Просьвіти«, яке відбуло ся недавно в салі тамошного польского »Сокола«, Русини зневажили портрет Косцюшка. а опираючи ся на сій брехни, »hejże na Rusinów«! Пр. сими днями видали дві відозви, в котрих завзивають, аби обшарники (шляхтичі) говорили з хлопами по польски і аби загалом старали ся влляти в »зрущених« хлопів польского духа. Ходить тут тим панам о тих руских хлопів, звичайно дуже добрих хлопских патріотів, котрі якимсь чудом вскочили в римско католицкий обряд. Та поривають ся ті панки з мотикою на сонце, коли хотять відібрати мову людям. що з поконвіка були Русинами.

У Львові відбув ся 15. с. м. дванайцятий річний з'їзд делеґатів рускої радикальної партиї. Тепер про се лиш мимоходом, а ширше напишу тоді, коли появить ся офіциальне справоздане зі з'їзду в партийнім орґані »Громадскім Голосі«.

22. грудня 1901. М. Л.

*) Проте, що Німець Вольф зложив мандат до парляменту та до ческого сойму, пишу лише в увазї, бо такий чоловік не варта, аби ним близше займати ся. — Так само не варта більшої згадки „наради“ палати панів, того ніби парляментарного диволгляду, що хиба лише в Австриї можливий.

*) До кінця децембра зібрано около 30 тисяч корон — Ред.

З України.

15. грудня 1901 р.

До чого доходе ворожість москаля до україньских справ, голосно сьвідчить сей випадок. Небіщик В. В. Тарновский (†13 (25) червня 1899 р.) за свое житє зібрав дуже чудовий, коштовний історичний музей україньских річей, які зібрати зараз вже нема ніякої спромоги. По заповіту небіщика, музей повинен бути заснованим у Чернигові. Над упорядкованем річей, по одержаню їх з Києва, працював, під доглядом д. Хв. Уманця, д. Б. Грінченко з дружиною; працювали вони майже пів року і решта повинна-б бути незабаром готовою, через кілька тижднів Але, на наше безталанє, москалеві щось спало на думку і чернигівский ґубернатор заборонив упоряджуване музея, навіть лякаючи упорядкувателя висланем з Чернигова, коли він осьмілить ся війти до музея. І, таким чином, музей лишає ся неупорядкованим. Чудні пригоди з сим музеєм. Починаючи з 1896 р., коли вперше власник музея. Тарновский, зробив земству пропозицию прийняти музей до Чернигова (так бажав власник), і аж до 1890 р., вели ся страшенні суперечки між прихильниками і неприхильниками музея, чи прийняти його до Чернигова, чи ні. І коли, вкінці 1899 р., вже після смерти Тарновского, була знову зроблена пропозиция черговим загальним земским зборам прийняти музей і призначити задля його будинок і на утримане гроші, земці почали відмовляти ся, що музея їм не треба, і що він коштувати-ме богато видатків. На превеликий жаль, люде, які відмовлялись від музея, переважно були ренеґати з наших, навіть з історичними прізвищами (о сором!!) Нарешті, більшістю голосів, було ухвалено прийняти музей; але без зневаги не обійшло ся: грошей на утримане призначено дуже мало, а будинок пропонувано малий, тісний і десь на самісенькому кінци міста, запевно, наумисне, щоб меньше дивили ся на »хахлачину«. Та на сьому не скінчило ся, — з'явила ся нова гальма в особі ґубернатора: він відмовив ся затвердити постанову зборів. Справа була послана міністрові внутрішних справ і той, мабуть засоромившись підтримувати соромницький вчинок ґубернатора, затвердив постанову зборів.*) Не можна не висловити щирої подяки голові зборів, небіщикови князеви М. Долгорукову, він хоч із москалів, але прихильно відносив ся до музея. Се сьвідчить про його культурність і розуміне вартости музея, а також і пошану до науки, не вважаючи ні на які політичні обставини... Не перший раз і не перший рік покривджено і зраджено Українців, але не перший раз і не перший рік Українці і сами цурають ся і зрікають ся свого. Дуже богато є пересьвідчених, переконаних і, здає ся, щирих людей (не кажучи про звичайних), які занадто байдужно відносять ся до свого: одружують ся з москалями, жидами, ляхами і німцями, житє родинне провадять цілком чуже — мова пануе чужа, бажаня, звичаї і останне все чуже, а »українство« тільки задля вистави; через що нащадки їх виходять чужинцями і навіть завзятими ворогами свого. Се з одного боку. А з другого — є не мало охочих, які бажають прислужити ся москалеві, запобігти його ласки, а коли що доскочити панства, блискучих ґудзиків і инчих цацьок, яких на Україні на жаль(?) нема, знаючи, що коли вони будуть прихильниками свого, то москаль не дасть їм жадної, навіть звичайної, посади, обтавруе злочинцем, а то, чого доброго, і покарае. Се не вигадка, а факт. Часто-густо москаль карае людей, які не тільки не чинили ніяких злочинств, але навіть і в думках не покладали, а тільки прихильники свого і бажають, так чи сяк, культурного розвою своїй країні. Тільки бажають, бо, не вважаючи більше ніж на двадцятимілійонну людність, Українці, у Росиї, не мають ні одної своєї, навіть початкової школи і хоч будь якої часописи. »Не можна«, кажуть, та й годі! Сьвяте письмо, яке всі люде, не виключаючи і дикарів, мають на своїй мові, — Українцям москаль заборонив... Де-ж та гуманність і поступ, про які москаль кричить по всіх усюдах?! Тут видно тільки одну некультурність, темноту і зневагу до майже всякого поступу! І, мабуть, довго він так кричати-ме, а ще довше буде темним, некультурним, лютим гнобителем і деморалізатором безталанних людей, яких зла недоля підвернула під його ярмо.

Аскело.

*) Дивись „Літ.-Наук. Вістник“ за травень 1900 р.

З New Haven, Conn.

Дорогі братя і сестри!

Сумна вість за наших братів галицких академиків розбігла ся майже по цілім сьвіті, наколи стали домагати ся своеї правди, котра уже давно їм ся належала, однак через несправедливість наших ворогів, мусіли опустити свою рідну стріху і розійшли ся мов би сироти по чужих академиях, щоб науки свої докінчувати. Чи ж не може нас серце боліти, що на нашій вітчині не мають наші братя того, що їм ся належить? Чи можемо терпіти, що нашу неньку Україну і рідну нашу мову вороги поневіряють? Годі довше терпіти! Надійшла хвиля, що дібрали славні борці відваги та неустрашимо стались добивати свого права. Але що ж? Нам відомо добре, що то не сини богатирів, але бідних рільників та ремісників, котрі то не є в силї їм помочи уділити.

Хотяй ми проживаємо тепер на чужій земли, однак нашим сьвятим обовязком ратувати нашу вітчину та наших братів. То-ж станьмо як оден, покажім що і ми любимо нашу рідну неньку Україну, зложім в поміч нашим кільканайцять центів, а не мало нас тут є, а то зробить їм велику поміч і они будуть тогди в силї дальше при своїм устояти і свого добиватись. Годі бути в неволї вільним козакам. Час уже скинути тое шляхоцке ярмо з себе! Спішім любі братя і сестри поки час!

Михайло Гордийчук.

З Mayfield, Pa.

На спільнім мітинґу місцевих юнїй ч. 1024 і 1194 ухвалено, що від Понеділка 20-го януара кождий робітник, що робить при углю для компанії Erie, Glenwood і Keystone має мати р о б і т н и ч у к а р т у (working card), та що від сего часу жаден член юнії не буде робити з робітником, котрий не має робітничої карти. Мітинґ юнії 1194 відбудесь 15-го, мітинґ юнії 1024 17 го януара. Кождий робітник має явити ся на тих мітинґах і дістати про себе робітничу карту.

Комітеть.

Справы „Р. Н. Союза.“

ГОЛОВНЫЙ УРЯДЪ:

Предсѣдатель:
Rev. A. BONCHEVSKY,
10 May str.
ANSONIA, CONN.

Секретарь:
D. D. PYRCZ,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Касієръ:
ALEX. SHLANTA,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

Въ мѣсяцю Новембру м. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючі нові члены:

	Число въ гол. книзѣ:
ST CLAIR, PA.	
Ґалайда Петро, молод.	272
Матлякъ Стеф.	273
Тарасъ Стеф.	279
Врона Кирило	279
ELEANOR, PA.	
Ґуфрей Лешко	1768
„ Иванъ	1768
Понбрацъ Андрѣй	1769
Горнякъ Иванъ	1769
CHARLEROI, PA.	
Гиря Петро	1655
Онущакъ Иванъ	1657
MAYFIELD, PA	
Обухъ Андр.	109
Крохта Андр.	109
Спѣвакъ Нараска	112
Гладикъ Ева	119
Дзвôнчикъ Анна	119
Рончковска Марія	122
Урданикъ Василь	128

Въ Децембру, 1901.:

MAHANOY PLANE, PA.	
Стець Гнатъ	1434
COHOES, N. Y.	
Филякъ Грицѣ	2082
CLEVELAND, O.	
Дудичь Гиляръ	1770
Савчакъ Петро	1770
RHONE, PA.	
Шура Иванъ	263
GLEN LYON, PA	
Скородиньскій Мих.	1430
CHARLEROI, PA.	
Игельскій Войтекъ	1658
JESSUP, PA.	
Маршалокъ Иванъ	1813
YATESBOROUGH, PA	
Репчакъ Микола	1771
ST LOUIS, MO.	
Рыджикъ Павло	689
MT. CARMEL, PA.	
Мешканичь Мих.	1
Крулевскій Ант.	2
Смитъ Андр.	74

Д. Пирчь, секретарь

Квитъ

на трійцять долярôвъ ($30.00), котрй ч. Алексій Шаршонь заплативъ за помникъ на гробъ мого бл. п. мужа Войцеха Радзяка, а котрй то грошѣ дôстала я вôдъ матерѣ мого бл. п. мужа зъ части посмертного припадаючои на ню.

Шамокінъ, Па. 5 дец 1901.

Анна Радзякъ.

СВѢДКИ: о. Ив. Констанкевичь, Алек. Шаршонь.

Квитъ.

Нынѣшнымъ зôзнаю, що получивъ-емь зъ касы „Р. Н. Союза“ $300.00, словомъ три сто долярôвъ яко посмертну запомогу по моѣй женѣ Юстинѣ и дякую Выдѣлови »Р. Н. Союза« за скоре выплаченѣ.

Титъ Плюта.

Lansford, Pa., Dec. 30, 1901.

СВѢДКИ: Левъ Монѣта, Анд. Добошь.

Квитъ

Я Анна Гутникъ складаю щиросердечну подяку урядникамъ „Р. Н. Союза“ и членамъ за то, що я одержала $600.00, словами шѣсть сотъ долярôвъ посмертного по моимъ небôщику мужу Иванѣ Гутникъ.

Анна Гутникъ.

Plymouth, Pa., Dec. 31, 1901.

СВѢДКИ: Стеф. Грипякъ, Мих Петрилякъ, Мих. Ярощакъ.

Квитъ.

Симъ потверджаю, що отримавъ я $300.00, словомъ три сто долярôвъ посмертного по моѣй женѣ Марія Ревилякъ, зъ касы „Р. Н. Союза“ за що складаю сердечну подяку.

Василь Ревилякъ

Шамокінъ, Па 1. януара 1902.

СВѢДКИ о. Ив. Констанкевичь, Сим. Хорощакъ.

Квитъ

Нынѣшнымъ зôзнаю при двохъ свѣдкахъ, що я отримавъ зъ касы „Р. Н. Союза“ $100.00, словомъ сто долярôвъ, яко запомогу за утрату одного ока. За скоре выплаченѣ складаю сердечну подяку Выдѣлови „Р. Н. Союза.“

Иванъ Прибыла.

Olyphant, Pa., Jan. 8. 1902.

СВѢДКИ: Д. Д Пирчь, Юрій Хилякъ.

ПОСМЕРТНІ † ВѢСТИ.

Варвара Чабала, жена Михайла Чабалы, чл. „Р. Н. Союза“ ч. кн. гол. 2115, умерла дня 17. новем. 1901 въ Lansford, Pa.

Вѣчная ѣй память!

НОВИНКИ.

Достане безплатну пораду.

Кождый, хто мае яку справу до суду въ старôмъ краю, и напише до головного уряду Руско Народного Еміграційного Дому въ Америцѣ на адресу: REV. N. PIDHORECKY 61 SUSSEX STR., JERSEY CITY, N. J.

Руско-Народ. Еміграційный Домъ мае свого руского адвоката въ краю.

— **20 Русинôвъ** зъ Олифанту, Па. и околицѣ дôстали минувшого понедѣлка другі горожаньскі папери въ повѣтовомъ судѣ въ Скрентонъ, Па. Заслуга сеи передовсѣмъ звѣстного п. Ю. Хиляка, котрый напрацювавъ ся при тôмъ чимало. Такожь зъ Мейфілдъ кôлькохъ Русинôвъ дôстали папери.

— **Морскі** безоднѣ поглотили сими днями богато жертвъ. Мѣжь иншими дня 6. с. м. перевернувъ ся парусовый поромъ при руслѣ рѣки Лезаро въ провінціи Коруна, Испанія, при чôмъ утонуло ся 26 людей.

Того самого дня на побережу Португаліи зударивъ ся пôдчасъ мраки набôровый англійскій корабель „Alfonso“ зъ испаньскимъ „Vilelva“. Оба кораблѣ розбили ся и пôрнули; зъ людей погибло 19 осôбъ.

Третя морска катастрофа лучила ся дня 4. сѣчня на Тихôмъ океанѣ, близь береговъ Калифорніи. Ту середъ нôчнои темрявы зустрѣвъ ся французкій корабель „Max“ зъ американьскимъ „Walla-Walla“ въ наслѣдокъ чого той послѣдный, зъ величезною дѣрою въ боцѣ, пôйшовъ за 10 минуть на морске дно. Зъ 290 пасажирôвъ и корабельнои залоги погибло 47 — прочі на човнахъ добили ся щасливо до берега.

— **Выбухъ** динаміту приключивъ ся мин. пятницѣ въ камѣньоломахъ въ Волохахъ, шпискои стол. на Угорщинѣ. Робôтниковъ Ивана Длугара, Стефана Коляра и Йосифа Теча розôрвало на куснѣ — другихъ тяжко покалѣчило.

— **Выстрѣломъ** зъ револьвера вôдобрали собѣ жите двѣ молоді сестры, 19-лѣтна Етелька и 22-лѣтна Аронка Костялова въ Морапянохъ, нітряньскои стол. (Угорщина). Дѣвчата були сиротами по адвокатови, котрый померъ передъ 14 роками и мешкали въ свого дѣда — Павла Бруновского. Причина ихъ самоубійства незвѣстна.

— **Пожежа** ажь два разы въ протягу 14 днѣвъ навѣстила Олифантъ. Дня 25. грудня згорѣли два сторы на ул. Лякована (клотинґъ и форнічеръ сторъ). а 8. сѣчня така сама доля стрѣтила фабрику черевикôвъ, коло онтерійского діпа. Въ першôмъ случаю выносить школа 10 тысячь, въ другомъ поверхъ 26 тысячь долярôвъ. Въ обохъ случаяхъ школа лишь въ части була обеспечена.

— **Зъ** Stuartburn, Man. (Канада) пише п. Н. Прироцкій: „Въ насъ зима досыть погôдна тôлько снѣгу мало, навѣть дороги санной нема. За те морозъ зъ вѣтромъ такъ паливъ, що годѣ було преріями перейти. Теперь сильно лагоднѣйше.

— **Незвѣсні** злочинцѣ ограбили банкъ т. зв. National Stock Yards Bank въ Ст. Луисъ, Мо. на суму 50 тысячь долярôвъ. Розбишаки (було ихъ 6, — всѣ замаскованя) въ ночи, зъ 6-го на 7-го сѣчня, выважили ненадѣйно дверѣ до банку, револьверами змусили сторожôвъ до здачѣ, а опôсля повязали всѣхъ и ґаздували такъ довго, доки не достали всеи готôвки зъ банковои касы. Коли сего доконали — сѣли на конѣ и вйо свѣтами... До теперь не вдало ся навѣть впасти на ихъ слѣдъ.

— **Спеціяльный** поѣздъ зелѣзницѣ „Rock Island“, якимъ везли 281 рекрутôвъ призначеныхъ до американьскои арміи на Филиппинахъ, выскочивъ зô шинъ, коли дня 7. с. м. переѣздивъ черезъ Чікаґо, Илл. 22 рекрутôвъ такъ є покалѣчени, що пôйшли до шпиталю.

— **Роботы** въ Buffalo, N. Y. идуть добре, однакъ роботы тамъ досыть тяжкі и людей не бракуе.

.— **Русины**, Словаки, Поляки другого ворду (ward) мѣста Олифантъ, Па. мали мітинґъ минувшои пятницѣ на котрôмъ выбрали кандидатôвъ на деякі мѣстові уряды. Слѣдуючій мітинґъ вôдбуде ся въ рускôй гали въ Пятницю дня 17-го януара. На мітинґъ сей повиненъ явитись кождый ситизенъ. Часъ вже пробудатись и не голосувати за склянку пива та циґаро на людей, котрі погорджують нами и тратять громадске добре, а выбирати своихъ честныхъ людей.

— **„Поляки** на оба фронти“ або радше польска дволичність „Das Polenthum nach zwei fronten“ під таким заголовком ню-йорска німецка часопись Sonntagsblatt der New Yorker Volkszei ung ч. 1. з 5. січня б. р. видрукована обширну статю нашого славного писателя д-ра Івана Франка. Статя складаесь з двох частей. В першій части вказує др Франко на гнет Поляків Прусаками і пруским рядом, а особливо на остатні події в місточку Вжесьни в Познаньщині, о котрих розписують ся всі ґазети, і демонстрациї Поляків проти Прусаків в Галичині. А в другій части малює досадними словами гнет, якого допускають ся в подібний спосіб Поляки над Русинами в Галичині, і обширно описує послідні події на універзитеті львівскім. А кінчить словами: Біда тому народови (Полякам), котрий не навчивсь нічого з своеї власної історії.

— **Дѣйсно** по татарски поступали собѣ два вызначнѣйші угорскі панки въ Мадяръ-Оварѣ мошоньскои стол., коли минувшого мѣсяця переводили ся въ тôмъ мѣстѣ выборы на пôджупана. Було двохъ кандидатôвъ: старый пôджупанъ Й. Поґані и кандидатъ народного сторонництва И. Товтъ. Оба аґітували сильно, такъ одному якъ и другому страхъ хотѣло ся бути пôджупаномъ. Вже зôйшли ся выборцѣ, чекають на голосоване, коли въ тôмъ передъ выборчимъ льокалемъ стрѣтили ся зъ собою противники кандидаты и давай рѣзати собѣ чемности..... Товтъ наплюювавъ Поґаньому въ лице — Поґані заѣхавъ Товтови пястукомъ въ зубы — а опôсля якъ взяли ся до палиць, якъ почавъ одинъ другого молотити, де попало, тодѣ вже выборцѣ мали чимъ начудувати ся... Розôрвали ихъ обкôрвавленыхъ, неначе когутôвъ, а що бійку зачавъ п. Товтъ, то за кару выбрано пôджупаномъ Поґанього. Ось вамъ »пікчеръ« зъ мадярскихъ выборôвъ.

— **Україньска** громада у Швайцариї. У Берні університетска україньска молодіж заснувала літературну читальню. Спершу вона звалась „україньско польско литовскою“, але недавно ухвалено назвати читальню „україньскою“ і дати можливість належати до товариства кождому, хто так чи сяк бажае добра і розвою Україні і взагалі цікавить ся її духовним житєм. Громада одержуе часописі: „Літературно Науковий Вістник“, „Молоду Україну“, „Волю“, „Кієвскую Старину“ і „Свободу“ американьску, а також богато ріжних книжок. У лютому громада лагодить ся сьвяткувати роковини Т. Г. Шевченка. Побажаймо їй від щирого серця широкого розвою!

Дальшій выказъ жертвъ зложеныхъ для рускихъ студентôвъ въ Галичинѣ.

Русины зъ Priceburg, Pa. заколяду вали	$3.50
Кость Кобань, Olyphant, Pa.	50
Мих. Гордийчукъ, New Haven, Conn.	1.00
Иванъ Гордийчукъ „ „	1.00
о. П. Тимкевичь, Yonkers, N. Y.	5.00
Бр. св. Володимира зъ Mt.Carmel,Pa. зъ дописксю: Руска молодѣжь зъ Мт. Кармель, Па. славнымъ борцямъ въ Галичинѣ.	10.00
Василь Гряшко, Shenandoah, Pa.	50
На именинахъ у о. Ст. Макара въ Мт. Кармель, Па. зложили:	
Ив. Глова зъ Excelsior, Pa.	$10.00
о. Ив Констанкевичь зъ Shamokin,Pa	1.00
Дешисъ Т. Мурдза зъ Olyphant, Pa	1.00
о. Ст. Макарь зъ Mt. Carmel, Pa.	2.00
Гнатъ Трохановскій „	1.00
А. Колодзѣй (Полякъ) „	50
E. E. Hinkel (Америк.) „	1.00
J. J. Lewis „ „	1.00
Братство св. Арх. Михаила Jonston City, Pa.	50.00
Попередно зложено	154.89
Разомъ	243.89

Братя Русины! Чи стôлько вас лишь есть? Чи жалуете може пару центôвъ? Жертвы посылайте на адресу Rev. N. Pidhorecky, 61 Sussex Str., Jersey City, N. J., або до редакціи »Свободы«, Svoboda, Box 418, Olyphant, Pa.

— **Проворный** огородникъ. Славному францускому маляреви Мессоніе лучила ся осъ така пригода: Мавъ вôнъ огородника, котрый безъ надумуваня называвъ по латиньски кожду ростину, яку лише ему показано. Та Мессоніе щось не конче вѣривъ памяти своего огородника. Постановивъ отже провѣрити правдивôсть тыхъ назвъ. Въ тôй цѣли принѣсъ разъ огородникови троха сушенои икры селедця и пытае ся: »Чи знаете се насѣне?« — »Аякже, се насѣне рѣдкои зъ горячихъ краѣвъ ростины, що называе ся pulpus fluximus« — вôдповѣвъ запытаный, не нагадуючись. — »Всади его въ землю, а якъ зôйде, покажи менѣ, якъ выглядае та ростина« — сказавъ маляръ и вôдôйшовъ, вдоволеный, що змôгъ вывести въ поле зарозумѣлого слугу. По трехъ тыжняхъ огородникъ кличе свого пана и звѣщае, що насѣне вже зôйшло. — »Сего хиба вже за богато« — кличе маляръ и бѣжить до города, а тамъ показуе ему огородникъ кôлька головъ селедцѣвъ, що выстають зъ землѣ... Видно, огородникъ мавъ добрый нюхъ!

— **Іванъ Гусъ** — святымъ. До Narodnіхъ Listôвъ доносять зъ Петербурга, що живучі въ Русіи православні Чехи збирають пôдписи на петицію до синода о оголошене Гуса святымъ. Доси зôбрано 200 пôдписôвъ, а прокураторъ синода Победоносцевъ мае бути тому прихильный. Narodni Listy замѣчають при тôмъ вôдъ себе, що оголошене Гуса святымъ було бы сповненемъ бажаня ческого народу, бо вже вôдъ давна въ письмахъ писано про Гуса якъ про святого.

— **Воспа** появила ся вже и въ окрестности Олифанту. Въ Скрентонъ, Па. занепало на ню двое людей. Часъ подумати о щѣпленю

— **Поляки,** що живуть въ Спол. Державахъ и належать до т. зв. „Костела Народного“, вводять до своихъ костелôвъ богослуженя въ матернôй мовѣ, выкидаючи зъ него мертву латину. Першу мшу въ польскôй мовѣ вôдправивъ на латиньскій рôздвяній свята енерґічный и поступовый кс. Фр. Годуръ въ Скрентонъ, Па.

— **Въ** огни, якій выбухъ оногды въ фабрицѣ зелѣза въ Шаронъ, Па. згорѣло живцемъ 4 роботниковъ.

Хочешь мати календарь на рôкъ 1902? — Пошли 50 центôвъ до редакціи „Свободы“.

— **Населене** Европы выносило въ р. 1801 около 175 міліонôвъ мешканцѣвъ, а посля торôчного спису числить по надъ 392 міліонôвъ.

Населене Спол. Державъ выносило въ р. 1801 около 5,300,000, а въ р. 1901 тй самі Спол. Державы зъ кольоніями числять, (якъ оногды оголосило цензусове бюро), 84,233,067 жителѣвъ. Якъ бачимо зъ того порôвнаня, населене Европы навѣть не потроило за послѣдныхъ 100 лѣтъ, а населене Спол. Державъ побôльшило ся 16 разôвъ!

— **Злодѣѣ** до готелю Г. Бланяра вломались минувшои суботы въ Олифантѣ, Па. и украли кôлька фляшокъ виски и годинку вартости 20 дол. Того самого тыждня обкрадено діпо D. & H. Co. на суму кôлькадесять долярôвъ.

— **Канадійскі** Русины задумують выдавати руску часопись. — Щасть Боже!

— **Хто** приславъ намъ $2.00 на „Свободу“ зъ Plesant Home, Man. — нехай подасть свое имя, бо забувъ пôдписатись.

— Хто друкуе вамъ статуты, бальові тикеты, наголовки листôвъ, копертки: мадяръ, жидъ, Англичанъ? Чому жь не идете ку своему чоловѣку Русинови, котрый вамъ красше и таньше зробить? Его адресъ: В Саричь, 517 E. 13th Str, New York City.

ОГОЛОШЕНЄ.

Важне для рускихъ дѣвчатъ и женъ!

Безъ вступного буде ся приймати въ грудни 1901 и въ сѣчни 1902 р. до сестричного братства св. Ольги въ Джерси Сити, Н. Дж., въ Бруклинѣ, Н. Й., въ Ню Йорку (на горѣ и на долѣ мѣста) въ Бльомфілдъ, Н. Дж., въ Елизабетѣ, Н. Дж. и въ Гекенсекъ, Н. Дж. Мѣсячне выносить лишь 25 ц., а користь велика, бо сестр. братство доглядае въ слабости и платить по 2 дол. 50 ц. тыждневои запомоги, а 100 дол. въ разѣ смерти. Теперь числить братство около 400 членôвъ, а коли дôйде до 500, то пôдвысшить ся запомогу. Не вôдкладайте довше, а приступайте сейчасъ, бо жадна зъ васъ не знае, що єѣ завтра чекае. Приймае ся въ вѣцѣ вôдъ 8 до 35 лѣтъ. 16

— **Подає** ся до публичнои вѣдомости, що Бр. св. Володимира въ Mt. Carmel, Pa. буде принимати членôвъ безъ вступного въ мѣсяцю февруару и мартѣ. Кождый молодый робôтникъ зъ Mt Carmel, Pa. повиненъ належати до того братства, бо зарядъ его честный, а члены ревні, рускі патріоты.

Й. Хрущъ, предс. — Ив. Іовда, секр. 23

— **Братство** св. Арх. Михаила въ Westmoreland City выбрало слѣдуючихъ новыхъ урядникôвъ: Ив. Рондьошъ, предсѣдатель; Йос. Патля, мѣсто-предсѣдатель; Ив Бирна, касієръ; Мих. Маґера, записникъ; М. Мишко, дозорець хорыхъ; М. Фуйдела, дверникъ.

Стеф. Нищотъ, секр.

Где есть ?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

— **Повôрочный** мітинґъ братства св. Илія пророка въ Скрентонъ, Па. вôдбуде ся дня 26. януара 1902 р. Взывае ся членôвъ братства щобы зôйшли ся на мітинґъ и абы поплатили свои довги такъ до братства, якъ и до „Союза“; котрі не прійдуть, заплатять по 50 цт., а урядники по $1.00 кары. Взывае ся також всѣхъ комітетовыхъ, щобы на 18. януара 1902 р. прійшли до церковнои галѣ провѣрити братскій книги 1) Анд. Гудакъ, 2) Сим. Чипакъ, 3) Анд. Виляцкій, 4) Мих. Сгіборъ, 5) Мих. Герко.

Лешко Демко, секретарь

ВСЯЧИНА.

АНҐЛІЙСКІЙ ИРОДЪ.

Лордъ Кіченеръ, головный командуючій войскъ розбишацкихъ анґлійскихъ въ Преторіи (пол. Африцѣ) замордувавъ въ жовтни и листопадѣ 1601 р. 5000 невинныхъ дѣтей бурскихъ, головно въ шпиталихъ и нездоровыхъ шатрахъ та баракахъ. На се обуривъ ся цѣлый цивілізованый свѣтъ и на ту памятку приятелю Бурôвъ называють своихъ псôвъ „Кіченеръ“. Такои почести и Иродъ не дочекавъ ся!

СВѢТЪ ВЪ ЧИСЛАХЪ.

Вôдъ сотвореня свѣта, якъ числять ученѣ, минае 400 міліонôвъ лѣтъ, а вôдъ появы першого чоловѣка въ Европѣ 150 тысячь лѣтъ.

Столичне мѣсто Франціи — Парижъ мае 400 міліонôвъ франкôвъ довгу.

Населене Австраліи выносить, посля найновѣйшого обчисленя 3,775,356 душъ.

Въ Анґліи выходить 2488 ґазетъ, зъ чого на Лондонъ припадае 456. Въ 1846 р. выходило въ цѣлôй Великôй Британіи лише 551 ґазетъ.

Въ сходнôй Индіи кождого року выходить замужь 6,016,759 дѣвчатъ, якй не мають больше, якъ 5 до 9 лѣтъ.

Найбôльша тьма умыслова пануе въ Португаліи, де на кождыхъ 100 душъ населеня припадае 67 анальфабетôвъ (неписьменныхъ). По тôмъ слѣдуе католицка Италія зъ 53 анальфабетами на 100 мешканцѣвъ, ну, а опôсля и наша преславна польско-шляхоцка Галичина...

Въ 19-ômъ столѣтю выносила продукція мѣди 80,100,000 тонъ.

Озеро Байкальске въ Сибѣри належить до найбôльшихъ озеръ Европы и Азіи. Его довжина выносить 400, а ширина вôдъ 16 до 65 миль.

Наші дѣти.



— Знаешь що бра чику?

— Не знаю, моя маленька сестричко.

— Я нынѣ сподѣю ся зробити добрый »бизнесъ.«

— Ты — така маленька? Та якъ?

— Нашь тато сидить въ готелю, пяный, мовь безрога.

— Ну ?

— А вôнъ прійде пяный до »гавзу.«

— Ну ?

— И, якъ звычайно, зачне бити маму...

— А тодѣ ?

— Тодѣ дасть менѣ десять центôвъ, щобы я не плакала и нѣкому о тôмъ не казала.

— Ну ?

— Ну, и се буде мôй »бизнесъ«....

— Календарь „Союза“ на рôкъ 1902 — се така книжка, котра мае вартость не на рôкъ, але на цѣле жите. Редакція „Свободы“ продае его по 50 центôвъ.

Скора лѣкарска помôчь.

Можете мешкати и тысячѣ миль вôдъ лѣкаря, а все таки будете уздоровлені!

Кожда недуга мае свои признаки, котрй добрымъ лѣкарямъ суть звѣснй. Наколи свою недугу опишете, то славно-звѣсный професоръ Колинсъ розслѣдить ей и вылѣчить васъ, якъ вже вылѣчивъ тысячѣ знемощѣлыхъ особъ, котрй були вôддаленй вôдъ него на сотки и тысячѣ миль.

Нема недуги, котру професоръ Колинсъ не вспѣвъ бы вылѣчити,

коли тôлько въ пору, лично або листово удасте ся до него о помôчь. Хто не лѣчить ся и вôдкладае, хто надѣе ся, що его недуга безъ нѣчого мине ся, той грѣшить самъ супроти себе. Не вôдкладайте зъ дня на день, лишь чимъ скорше опишѣть свою хвороту и пôшлѣть описъ професорови Колинсови на нисше подану адресу.

Чи вы кашляете?
Блюете?
Худнете?
Маете уплавы?
Чуете ся зле?
Маете невралґію?
Болить васъ въ боцѣ?
Маете гризь?
Болить васъ все тѣло?
Болять васъ уха?
Чуете ся змученымъ?
Тече вамъ зъ ушей?
Не маете апетиту?
Пече васъ въ горлѣ?
Маете бѣлй уплавы?
Чуете ся пригнобленымъ?
Маете слабый зôръ?
Короткій вамъ вôддыхъ?
Болить васъ по ѣдженю?
Маете твердый столець?
Дôстаете заворотъ головы?
Трясуть ся вамъ руки?
Скоро впадаете въ гнѣвъ?
Свербить васъ скôра?
Бе вамъ сильно серце?
Чуете гнетъ на серци?
Маете обложеный языкъ?
Мучить васъ сонъ?
Чуете бôль въ костяхъ?
Болить васъ спина?
Поболює васъ при урынованю?
Воркоче вамъ въ черевѣ?
За мягке ваше тѣло?
Маете недугу матицѣ?
Чи страхаете ся легко?
Перемерзаете швидко?
Воняе вашъ потъ?
Маете закатарене горло?
Терпите на заразливу хоробу?
Чуете зимно въ клубахъ?
Вôдчуваете порожнечу въ головѣ?
Чуете горячу кровь?
За легкою выдае ся ваша голова?
Маете горячку?
Є пѣсокъ въ вашôй уринѣ?
Чуете ся сонныиъ?
За дуже потять ся вамъ ноги?
Чуете холодъ въ чубѣ?
Пече васъ въ хребтѣ?
Не можете рано ѣсти?
Пливе вамъ ранками слина?
Маете слабый хребетъ?
Ходите згорбленй?

Жаденъ лѣкарь не може ся величати ся вылѣченіемъ такъ много хорыхъ якъ Професоръ Колинсъ. Има онъ тысячи благодарныхъ листовъ отъ людей которыхъ онъ вылѣчилъ. Колька листовъ подаемъ туть на доказъ.

Gallup N Mex. 15 Aprila 1901.
Славный Проф. Колинсъ, Нью юрнъ.
Почтенный Господинъ!
Приймѣтъ мою сердечну подяку за добродѣйство, которое вы менѣ преуказали. Вы есте правдивый добродѣтель бѣдныхъ роботниковъ, бо ровно лѣчите бѣдныхъ и богатыхъ а иные лѣкарѣ только томъ стараются кто дасть имъ гроши полного горсью. Далъ я имъ всѣ мои гроши однакъ менѣ непомогли. Вы подялися лѣчити и вылѣчили мене. Нехай каждого Господь хоронить отъ такой болѣзни, якую я имѣлъ. Вы добре знаете якъ страшною была моя болѣзнь. Тожъ еще разъ Вамъ сердечно благодарю и поручаюсь
съ глубокимъ почтеніемъ Густавъ Геллеръ.

Joliet Ill., 8. april. 1901.
Почт Профессоръ Колинсъ:
Незнаю якъ Васъ поблагодарити, что выбавилисте мене отъ тажкихъ терпѣній я смерти. Знаете якую страшную болѣзнь я терпѣлъ. Ничто не помогло мене на свѣтѣ. Колимъ Вашi лѣки одержалъ, я не надѣялся что менѣ помогутъ. Но по истеченіи дванацяты убѣдился что Вы т й правдивый лѣкарь и добродѣй терпящихъ. Черезъ шесть седмицъ уживалъ я Вашихъ лѣкъ и днесъ слава Богу я здоровъ. Спаси Богъ Вамъ.
съ почтеніемъ Іоаннъ Бенекъ.

ALLEGHENY CYTY, Pa., 9. MAY 1901
Высоко почтенный Проф. Колинсъ:
Повѣрилам Вамъ, если Вашѣ лѣки будутъ мнѣ помочни, написати тожъ и пишу. Уже совсѣмъ я здорова. Мѣсячну слабость имѣю регулярно а всѣ боли уступили. Я буду поручати Васъ и моимъ знакомымъ, ибо много есть т кихъ, что имѣютъ таку болѣзнь, на якую и я терпѣла больше годовъ. Сердечно благодарю Васъ за вылѣченіе.
Марія Говшекъ

Коли маете яку небудь признаку обняту пытанями, то вы недужй або падаете въ недугу. Въ такôмъ случаю пишѣть вôдповѣдь на кожде зъ высше наведеныхъ пытань, такъ або нѣ, и пôшлѣть ей на понисшу адресу. Професоръ Колинсъ розбере вашу хоробу, и якъ бы она була не довылѣченя, донесе о тôмъ, а нѣ, такъ сейчасъ прилагодить лѣки, тай пошле вамъ експресомъ. Наколи вже одержите лѣки и будете ихъ пôсля приписôвъ заживати, то будьте певнй вылѣченя. Професоръ Колинсъ всегда додержить даного слова: кому разъ скаже, що вылѣчить его, то такъ и стане ся.

Хто лично не въ силѣ прійти до „Prof. Collins New York Medical Institute“, сей най пише о чôмъ треба.

ОРДИНУЄ вôдъ годины 10 до 1. и вôдъ 2. до 5. веч. Въ недѣлѣ лише вôдъ 10 до 1.

ЛѢКИ посылае ся черезъ експресъ до каждои мѣсцевости въ Спол. Державахъ и Канадѣ.

Можете писати якою небудь мовою.

Листы адресуйте:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W 34th St., New York City